

Jolanta Latosińska

Dorota Ludwicka

Uniwersytet Łódzki

Instytut Geografii Miast i Turyzmu

e-mails: jlatos@geo.uni.lodz.pl; ludwicka.dorota@gmail.com

AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ NA PRZYKŁADZIE WYŻSZYCH UCZELNI W ŁODZI

Zarys treści: Artykuł prezentuje przemyślenia na temat aktywności turystycznej młodzieży akademickiej uczącej się w Łodzi. Został przygotowany na podstawie badań ankietowych, przeprowadzonych w październiku i listopadzie 2008 r. wśród studentów ostatniego roku studiów magisterskich sześciu wyższych uczelni państwowych w Łodzi. Praca zawiera charakterystykę struktury społeczno-demograficznej respondentów, charakterystykę wyjazdów turystycznych i ich uwarunkowania, a podsumowanie stanowi model funkcjonalny wypoczynku badanej grupy.

Słowa kluczowe: aktywność turystyczna, młodzież akademicka, turystyka aktywna, turystyka kwalifikowana, czas wolny, indywidualna przestrzeń turystyczna, Łódź.

1. WSTĘP

Studenci jako młodzi ludzie wkraczający w dorosłe życie dysponują stosunkowo dużą ilością czasu wolnego. W okresie wolnym od zajęć akademickich czas wolny wykorzystują na wypoczynek lub podejmują pracę zarobkową. Można założyć, że podobnie jak cała młodzież akademicka tak i studenci łódzkich uczelni, charakteryzujący się młodym wiekiem i stosunkowo dobrą kondycją fizyczną, z uwagi na niedostatek ruchu podczas codziennych zajęć, przejawiają potrzebę aktywnego spędzania czasu wolnego preferując aktywne formy turystyki, a w szczególności turystykę kwalifikowaną (specjalistyczną).

Ze względu na powszechność definiowania w literaturze przedmiotu pojęć kluczowych zastosowanych w pracy – najczęściej korzystano z opracowań WARSZYŃSKIEJ, JACKOWSKIEGO (1979), DZIEGIEĆ i BACHVAROVA (2005), ŁOBOŻEWICZA, BIEŃCZYKA (2001) – przegląd literatury dotyczący tych pojęć został pominięty. Ze względu jednak na metodologię badań należy podkreślić, że badano aktywność turystyczną (wyjazdy turystyczne) młodzieży akademickiej w czasie wakacji, ferii, świąt i weekendów. Badania wykluczały podróże o charakterze *stricte* zarobkowym, obejmowały jednak wycieczki turystyczne odbywane przy okazji pobytu za granicą w dniach wolnych od pracy (np. w ramach programu Work & Travel). Wyjazdy weekendowe rozumiane są jako wyjazdy turystyczne odbywane w okresie trwania roku akademickiego (a więc

wyłączając przerwy międzysemestralne) w czasie weekendu, z wyjątkiem weekendów świątecznych (niekoniecznie jedynie w sobotę i niedzielę, ponieważ często wyjazdy te przedłużane są o 2–3 kolejne dni – tzw. długie weekendy). Wszelkie wyjazdy podejmowane przez respondentów w okresie świąt objęte zostały pojęciem „wyjazd świąteczny” i mogły się odbywać w czasie długiego weekendu majowego, przy okazji świąt Bożego Ciała, Wielkanocy, świąt Bożego Narodzenia, sylwestra i innych, poza okresem wakacji i ferii zimowych. Natomiast wyjazdy w okresie przerw międzysemestralnych: letniej i zimowej, określono ogólnie jako wakacyjne.

Badania ankietowe przeprowadzono w październiku-listopadzie 2008 r. wśród studentów Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ), Politechniki Łódzkiej (PŁ), Uniwersytetu Medycznego (UM), Akademii Sztuk Pięknych (ASP), Akademii Muzycznej (AMuz) oraz Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej (PWSFTviT). Za kryterium doboru respondentów przyjęto status studenta ostatniego roku studiów dziennych stacjonarnych (V roku jednolitych studiów magisterskich bądź II roku uzupełniających studiów magisterskich). Badaniem objęto wyjazdy turystyczne studentów zrealizowane podczas trwania studiów, czyli w latach 2004–2008.

Przeankietowano 200 respondentów spośród 8109 studentów (2,5% ogólnej populacji studentów uczą-

cych się w uczelniach państwowych) spełniających kryteria przyjęte w pracy. W Uniwersytecie Łódzkim przeankietowano 107 osób (53% wszystkich ankiet), w Politechnice Łódzkiej – 57 (28%), w Uniwersytecie Medycznym – 23 (11%), natomiast w pozostałych trzech uczelniach artystycznych łącznie przeankietowano 13 osób (8%, z czego pięciu studentów w Akademii Sztuk Pięknych, pięciu w Akademii Muzycznej i troje w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej).

Zastosowano próbę nieprobabilistyczną, celowo-kwotową i przeprowadzono liczbę ankiet proporcjonalną do liczebności studentów każdej z wymienionych uczelni. Pytania dotyczyły czasu trwania wyjazdów, częstotliwości, sposobu organizacji, zasięgu przestrzennego, czynników determinujących itp. W metryczce zaznaczono płeć, rok urodzenia, miejsce pochodzenia i miejsce zamieszkania, kierunek studiów, wydział oraz uczelnię (z możliwością wpisania dwóch kierunków studiów), aktywność zarobkową, dochody własne z pracy oraz ze stypendium, wykształcenie rodziców i sytuację materialną w domu rodzinnym. W niniejszej publikacji przedstawione zostały tylko niektóre z zebranych podczas badań materiałów. W ten sposób uzyskano materiał badawczy o 1393 wyjazdach turystycznych studentów (w tym 708 odbytych w okresie wakacji, 444 w czasie weekendów i 241 podczas świąt).

2. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ ZBIOROWOŚCI

W badaniu wzięło udział 118 kobiet (59%) i 82 mężczyzn (41%). Struktura wiekowa respondentów kształtowała się następująco: zdecydowana większość ankietowanych była w wieku 23 lat (76%), 27 osób było o rok starszych i cztery osoby o rok młodsze, dziewięciu studentów miało 25 lat, trzy osoby – 26 lat, dwie – 28 lat i jeden respondent był w wieku 29 lat. Osoby w wieku powyżej 23 lat to między innymi studenci Uniwersytetu Medycznego z Wydziału Lekarskiego, na którym studia trwają 6 lat (4 osoby), jak również respondenci z pozostałych uczelni.

Studenci uczestniczący w badaniu pochodzili głównie z centralnej części Polski. Zdecydowana większość respondentów pochodziła z województwa łódzkiego (149 osób, czyli ok. 75% ankietowanych) i województw sąsiadujących z nim.

Na podstawie wyników badań można wnioskować, że stosunkowo duża liczba respondentów jest niezależna finansowo od rodziców bądź zarabia dodatkowe pieniądze na własne wydatki (40% badanych osób zadeklarowało, że pracuje). Zaledwie 31% ankietowanych jedynie studiuje, nie pracując ani nie szukając pracy. Natomiast 29% osób nie pracuje, ale po-

szukuje pracy. Średnie miesięczne dochody własne i pochodzące ze stypendium większość respondentów określiła na poziomie poniżej 500 zł. Łącznie 45% studentów określiło swoje dochody jako wyższe niż 500 zł miesięcznie, z czego połowa jako przewyższające 1000 zł. Jedynie 18% osób, biorących udział w badaniu, nie posiada żadnych dochodów własnych. Zapytani o sytuację majątkową w domu rodzinnym ankietowani najczęściej określali ją jako dobrą w przypadku (51% odpowiedzi), przeciętną (36% osób), bardzo dobrą (10% ankietowanych), natomiast 3% badanych studentów przyznaje, że jest ona zła.

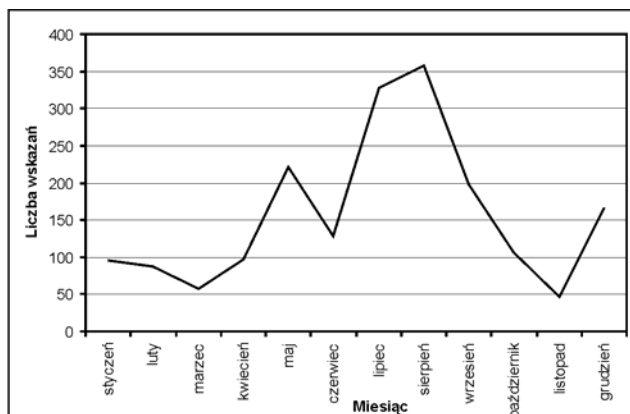
Jak wynika z badań, studenci dysponują w większości własnymi dochodami, co pozwala przypuszczać, że część z nich może być przeznaczana na wyjazdy turystyczne. Studenci ostatniego roku studiów posiadają już wiedzę niezbędną do podjęcia pracy, jednocześnie dysponują stosunkowo dużą ilością czasu wolnego ze względu na mniejszą liczbę zajęć, a dodatkowo posiadając status studenta są chętnie zatrudniani przez pracodawców ze względu na ulgi podatkowe.

3. ZACHOWANIA TURYSTYCZNE RESPONDENTÓW – UJĘCIE CZASOWE, PRZESTRZENNE I FUNKCJONALNE

Czas wolny, jaki pozostaje studentom po wypełnieniu obowiązków związanych z pobytem na uczelni, nauką w domu, a w przypadku niektórych osób z pracą zawodową, jest okazją do wszelkiego rodzaju wyjazdów turystycznych, zarówno krótko-, jak i długoterminowych. Rok akademicki w większości polskich uczelni składa się z dwóch piętnastotygodniowych semestrów. W okresie od rozpoczęcia roku akademickiego 2004/2005 do chwili zakończenia badań (1 października 2008 r.), liczba dni wolnych od nauki obliczona została na 774. Średnia liczba dni wolnych przypadających na rok akademicki w badanym okresie wyniosła 193,25. Największy udział w sumie dni wolnych od nauki miały dni w czasie wakacji i ferii zimowych, a więc przerw międzysemestralnych (409 dni), które stanowią 53% sumy dni wolnych od nauki, jakie mieli respondenci do dyspozycji w analizowanym okresie. Zdecydowana większość studentów wykorzystwała część tego czasu na wyjazd turystyczny. Przynajmniej jednokrotny wyjazd w okresie wakacji i ferii zadeklarowało aż 85,5% respondentów. Liczba dni wolnych od zajęć akademickich w czasie weekendów, rozumiana jako suma sobót i niedziel, z pominięciem wakacji, wyniosła w analizowanym okresie 312 dni, natomiast święta trwały łącznie 53 dni.

Podczas badań uzyskano materiał o 1393 wyjazdach turystycznych. Jedynie 17 respondentów (8,5%)

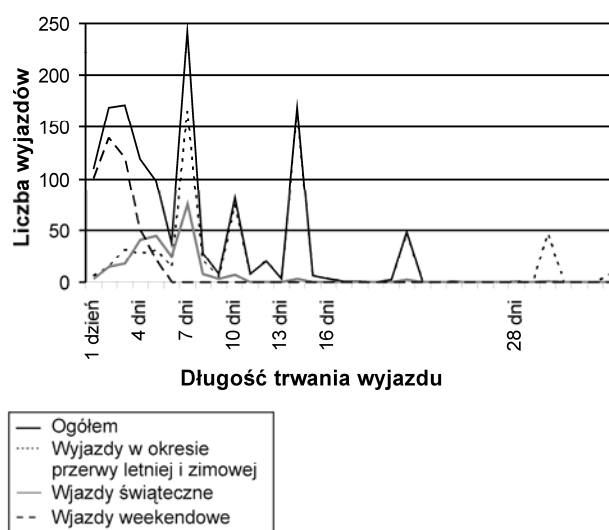
zaznaczyło, że w ogóle nie uprawiało turystyki w okresie trwania studiów. Jak można zaobserwować na krzywej rozkładu pokazującej sezonowość wyjazdów turystycznych badanej grupy (rys. 1), ich liczba osiąga swoje maksimum w sierpniu, niewiele niższą wartość zanotowano też w lipcu. Kolejne natężenie wyjazdów odnotowano w maju, kiedy studenci mają do dyspozycji długi weekend świąteczny, a pogoda sprzyja wycieczkom turystycznym, natomiast w czerwcu stwierdzono nieco mniej wyjazdów turystycznych, ponieważ, mimo początku lata, młodzież akademicka nie ma wówczas możliwości podejmowania aktywności turystycznej z uwagi na trwającą wtedy letnią sesję egzaminacyjną. Wrzesień, który oficjalnie jest miesiącem wolnym od zajęć, dla części osób jest okresem sesji poprawkowej i prawdopodobnie dlatego w miesiącu tym obserwuje się podobną liczbę wyjazdów turystycznych co w czerwcu. W miesiącach jesiennych natężenie wyjazdów maleje od września do listopada, wraz ze spadkiem temperatury. W grudniu można zauważyć kolejny wzrost, związany z okresem świątecznym, wolnym od zajęć dydaktycznych, który trwa do początku stycznia. Następnie w lutym obserwuje się spadek liczby wyjazdów, jednak jest on stosunkowo niewielki, ponieważ część studentów wyjeżdża wówczas na zimowiska w czasie zimowej przerwy międzysemestralnej. Minimalne wartości liczby wyjazdów notuje się w listopadzie i marcu, kiedy pogoda nie sprzyja podróżom.

Rys. 1. Sezonowość wyjazdów turystycznych: wakacyjnych, świątecznych i weekendowych badanych studentów łódzkich uczelni państwowych w latach 2004–2008
(źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet)

Jeśli chodzi o długość trwania wyjazdów turystycznych respondentów, większość z nich nie przekraczała dwóch tygodni (rys. 2). Co oczywiste, wyjazdy weekendowe w przeważającej części trwały 1–2 dni. Wyjazdy świąteczne obejmowały zazwyczaj ok. 4–7 dni. Najdłuższy czas trwania odnotowano w przypadku wy-

jazdów w okresie wakacji i ferii, które najczęściej trwały równo tydzień lub równo dwa tygodnie (co w pewnym stopniu może być uwarunkowane podziałem imprez turystycznych na turnusy) bądź ich długość oscylowała wokół tych wartości. W niektórych przypadkach wyjazdy te trwały trzy lub cztery tygodnie, a niekiedy nawet powyżej miesiąca. Średnia arytmetyczna dla długości wyjazdów turystycznych respondentów wyniosła 8,14 dni, natomiast średnia długość pobytu w wakacje i ferie to 12,26 dni.

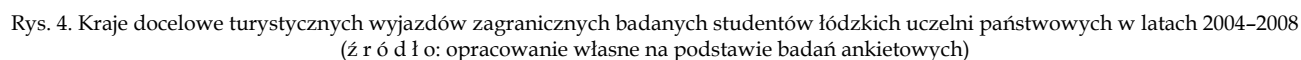
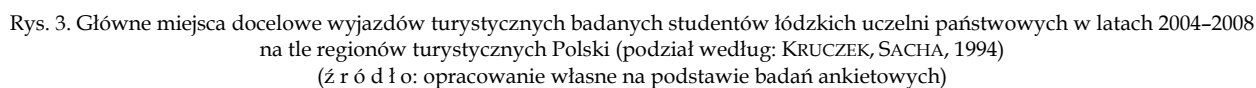

Rys. 2. Długość trwania wyjazdów wakacyjnych, świątecznych i weekendowych badanych studentów łódzkich uczelni państwowych w latach 2004–2008
(źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet)

Respondenci odbyli 444 weekendowe wyjazdy turystyczne. Aż 77 osób z 200 zadeklarowało, że nie odbyło w okresie trwania studiów ani jednego tego typu wyjazdu.

Jeśli chodzi o wypoczynek świąteczny, wyjazdy turystyczne w tym okresie nie cieszyły się zbyt dużą popularnością. Respondenci odbyli łącznie 241 wyjazdów świątecznych, a połowa badanych osób nie wyjechała na żaden wyjazd turystyczny w czasie świąt w całym okresie trwania studiów. Należy jednak zaznaczyć, że świąteczny czas wolny obejmuje jedynie 7% sumy dni wolnych od zajęć. Okres przerw międzysemestralnych: letniej i zimowej, obejmuje 53% całkowitego czasu wolnego studentów, dlatego też w tym terminie odbyło się najwięcej wyjazdów turystycznych (708). Jedynie 26 z 200 osób nie brało udziału w ani jednym wakacyjnym wyjeździe turystycznym w czasie wakacji i ferii zimowych.

Wskaźnik aktywności ruchowej (fizycznej) przejawianej przez respondentów podczas wyjazdów turystycznych określony został jako procentowy udział

wyjazdów, podczas których uprawiana była turystyka aktywna i wynosił w badanym okresie 78%.

Przystępując do analizy miejsc docelowych wyjazdów turystycznych respondentów (tworzących indywidualną przestrzeń turystyczną) należy zaznaczyć, że większość z nich odbyła się w granicach Polski. Wyjazdy krajowe stanowią 63% ogółu, a 21,7% tych wyjazdów ma miejsce w obrębie województwa łódzkiego. Spośród wszystkich wyjazdów 31% stanowią podróże do krajów Europy, natomiast 6% to wyjazdy do krajów pozaeuropejskich. W niniejszym opracowaniu przedstawiono miejsca docelowe krajowych wyjazdów turystycznych na tle regionów turystycznych Polski, wydzielonych przez KRUCZKA, SACHĘ (1994). Jak wynika z rys. 3, przedstawiającego miejsca docelowe krajowych wyjazdów turystycznych, koncentrują się one głównie w regionie bałtyckim, karpacim, w Pieninach i Beskidzie Sądeckim. Z uwagi na niewielką odległość od Łodzi często miejsca docelowe wyjazdów turystycznych respondentów zlokalizowane były w regionie mazowieckim, a przede wszystkim w miastach i miejscowościach w pobliżu Łodzi. Stosunkowo popularny wśród respondentów jest też region mazurski i Jura Krakowsko-Częstochowska. Nieco rzadziej studenci odwiedzali Sudety czy Wyżynę Lubelską. Licznie przez studentów odwiedzane były duże miasta, takie jak Kraków, Wrocław, Warszawa, Poznań i Gdańsk. Wszystkie wyjazdy do Kostrzyna nad Odrą związane były z popularnym wśród młodzieży festiwalem „Woodstock”.

Jeśli chodzi o turystykę zagraniczną najbardziej popularnymi krajami, do których podróżowali w celach turystycznych respondenci, były Wielka Brytania (31 wskazań) i Niemcy (30). W dużym stopniu były to wyjazdy o charakterze odwiedzin. Wszystkie kraje świata, jakie odwiedzili respondenci przedstawiono na mapie świata (rys. 5). Wynika z niej, że poza wspomnianą wcześniej Wielką Brytanią i Niemcami, studenci najczęściej odwiedzali Włochy (20 wskazań), Francję (19), Austrię (18), Bułgarię (18), Słowację (18), Grecję (16), Hiszpanię (16), Chorwację (14), Ukrainę (12), Czechy (11), Egipt (10), Tunezję (10), USA (10), Holandię (9), Serbię (9), Czarnogórę (8), Belgię (7), Portugalię (7).

W porównaniu z danymi Instytutu Turystyki dotyczącymi turystycznych wyjazdów zagranicznych Polaków wynika, że w przypadku studentów zdecydowanie bardziej popularna była Wielka Brytania, ale także takie kraje, jak Bułgaria, Grecja, Chorwacja, Hiszpania, a więc miejsca docelowe wyjazdów turystycznych, które stają się ostatnimi czasy nieco mniej modne niż kilkanaście lat temu, natomiast są one dostępne dla studenckich kieszeni. Częściej odwiedzane przez studentów były też: Stany Zjednoczone, Tunezja, Francja, Egipt, Ukraina, Austria, Turcja. Mimo dużego udziału podróży do Niemiec w liczbie wyjazdów zagranicz-

nych studentów, okazały się one zdecydowanie mniej popularne w porównaniu z upodobaniami ogółu Polaków. Rzadziej niż przeciętnie respondenci odwiedzali również Czechy, Litwę, Szwecję, Węgry i Norwegię. Najbardziej podobne ilościowo w stosunku do danych Instytutu Turystyki (www.intur.com.pl) były wyjazdy na Słowację, do Włoch i Belgii.

T a b e l a 1. Wskaźniki wykorzystane do konstrukcji modelu funkcjonalnego wypoczynku studentów łódzkich uczelni państwowych z uwzględnieniem wyjazdów wakacyjnych, świątecznych i weekendowych w latach 2004–2008

Wyszczególnienie	UŁ	PŁ	UM	Inne ^a	Ra- zem
	w %				
Wskaźnik aktywności wakacyjnej	79	85	87	69	81
Udział osób, które odbyły coroczny wyjazd trwający co najmniej 7 dni	35	37	43	23	36
Stopień wykorzystania czasu wolnego w celach turystycznych	8	9	10	6	8
Wskaźnik aktywności ruchowej podczas wyjazdów	78	74	83	87	78
Średnia	50	51,2	56,7	46,2	51,7

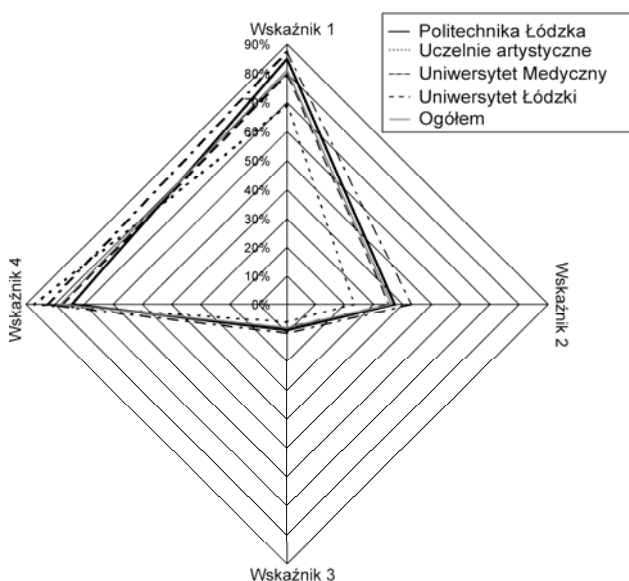
^a Uczelnie artystyczne.

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Aby porównać stopień wykorzystania możliwości wypoczynku studentów poszczególnych uczelni i wniosioskować, jak bardzo zaspokoili oni w okresie studiów swoje potrzeby turystyczno-wypoczynkowe, opracowano modele funkcjonalne wypoczynku studentów dla każdej z badanych uczelni. Wyniki obliczeń zilustrowano graficznie na czteroramiennym typogramie (rys. 5), którego konstrukcję oparto na składowych zawartych w tab. 1 – 1) wskaźniku aktywności wakacyjnej (obliczonym na podstawie udziału osób wypoczywających poza miejscem zamieszkania przez siedem dni i dłużej w stosunku do liczebności grupy), 2) udziale osób, które skorzystały z takiego wyjazdu przynajmniej co roku w badanym okresie, 3) stopniu wykorzystania czasu wolnego w celach wypoczynkowych (określonym w oparciu o udział liczby dni spędzonych poza miejscem zamieszkania w celach turystycznych w stosunku do sumy liczby dni wolnych od nauki w okresie trwania studiów) oraz 4) aktywności ruchowej przejawianej podczas wyjazdów turystycznych (określonej jako procentowy udział wyjazdów, podczas których uprawiana była turystyka aktywna w całkowitej ich liczbie). W modelu tym wraz z wartością wszystkich wymienionych czynników wzrasta

poziom zaspokojenia potrzeb wypoczynkowych studentów, do określenia którego przyjęto czterostopniową skalę (niedostateczny, dostateczny, dobry i bardzo dobry), stosując gradację co 25 jednostek (Latosińska, 1998).

Na podstawie wykonanego typogramu modeli wypoczynku studentów poszczególnych łódzkich uczelni (rys. 5) wnioskować można, że w badanym okresie analizowana grupa zaspokoiła swoją potrzebę wypoczynku, aktywności fizycznej oraz wykorzystania czasu wolnego w celach turystycznych w 51,7% (tab. 1), a więc, zgodnie z czterostopniową skalą przyjętą przez autorki, wartość ta mieści się w przedziale pomiędzy 50% a 75%, oznaczającym zaspokojenie wymienionych potrzeb w stopniu dobrym. Jednak biorąc pod uwagę każdą z uczelni z osobna nasuwa się wniosek, że studenci łódzkich uczelni artystycznych zaspokoiли te potrzeby jedynie w stopniu dostatecznym (46,2%). Respondenci z Uniwersytetu Medycznego osiągnęli najwyższą średnią wartość badanych wskaźników, natomiast studenci Politechniki Łódzkiej i Uniwersytetu Łódzkiego uzyskali nieco gorszy wynik.

Rys. 5. Model funkcjonalny wypoczynku studentów łódzkich uczelni państwowych w latach 2004–2008

1 – wskaźnik aktywności wakacyjnej; 2 – udział osób, które odbyły coroczny wyjazd, trwający co najmniej siedem dni; 3 – stopień wykorzystania czasu wolnego w celach turystycznych; 4 – wskaźnik aktywności ruchowej podczas wyjazdów
(źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Z typogramu, obrazującego poszczególne elementy modelu funkcjonalnego wypoczynku studentów, wnioskować można, że grupą najbardziej podobną do ogółu badanych osób są studenci Uniwersytetu Łódzkiego, bowiem wartości obliczone dla tej grupy niemalże pokrywają się z linią pokazującą wartości doty-

czące wszystkich respondentów. Jednak należy wziąć też pod uwagę fakt, że w tej uczelni została przeprowadzona największa liczba ankiet. Z typogramu wynika również, że stopień wykorzystania czasu wolnego w celach turystycznych przez studentów Uniwersytetu Medycznego jest najwyższy.

W pracy poczyniono założenie, że studenci przejawiają potrzebę aktywnego spędzania czasu wolnego, dlatego bardzo istotną składową analizowanego modelu jest wskaźnik aktywności fizycznej wyjazdów turystycznych respondentów. Ponieważ wskaźnik ten osiąga wysokie wartości dla każdej uczelni (średnio 78%), hipotezę tę można zweryfikować pozytywnie. Największe zainteresowanie aktywnością fizyczną podczas wyjazdów turystycznych wykazują studenci uczelni artystycznych oraz Uniwersytetu Medycznego, nieco mniejsze – respondenci z Uniwersytetu Łódzkiego, najmniejsze natomiast – osoby studiujące na Politechnice Łódzkiej. Wynik ten był pewnym zaskoczeniem, ponieważ przy ostatniej z wymienionych uczelni funkcjonuje wiele organizacji oferujących studentom aktywne formy turystyki.

Wykonano również podobny typogram, biorąc pod uwagę informacje zebrane na temat wyjazdów wakacyjnych, weekendowych i świątecznych (rys. 6). W tym przypadku jednak nie wszystkie składowe mogły zostać zastosowane. Ponieważ tym razem uwzględniono również krótkie wyjazdy weekendowe, dwa pierwsze wskaźniki poprzedniego typogramu okazały się niemożliwe do wykorzystania.

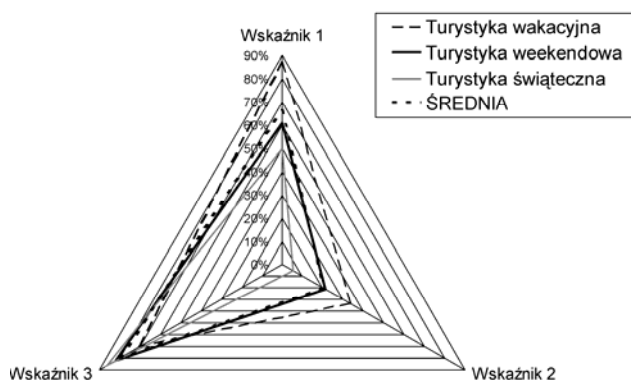
T a b e l a 2. Wskaźniki wykorzystane do konstrukcji modelu funkcjonalnego wypoczynku weekendowego, świątecznego oraz wakacyjnego studentów łódzkich uczelni państwowych w latach 2004–2008

Wyszczególnienie	Turystyka			Średnia
	wakacyjna	weekendowa	święteczna	
	w %			
Wskaźnik aktywności turystycznej	87	61	50	66
Udział osób, które wyjeżdżały co roku	33,5	21	5,5	20
Wskaźnik aktywności ruchowej podczas wyjazdów	70,4	82	86	79,5
Średnia	63,6	54,7	47,2	55,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W tym przypadku wykorzystano wskaźnik aktywności turystycznej, który wyraża odsetek osób, które odbyły w badanym okresie wyjazd turystyczny (wakacyjny, weekendowy, świąteczny). Największą popularnością cieszyły się wyjazdy wakacyjne, następnie weekendowe, najmniejszą zaś świąteczne. Drugą składową typogramu był udział osób, które wyjeżdżały

regularnie co roku przez cały okres trwania studiów (tab. 2). Najbardziej regularnie odbywane były wyjazdy wakacyjne, w drugiej kolejności weekendowe, natomiast najmniej systematycznie studenci biorą udział w turystyce świątecznej. Trzecim wskaźnikiem był stopień aktywności ruchowej podczas danego rodzaju wyjazdów turystycznych (określony w oparciu o odsetek wyjazdów, podczas których uprawiana była turystyka aktywna). W ten sposób na trójkątnym typogramie pokazane zostały modele funkcjonalne wypoczynku wakacyjnego, weekendowego i świątecznego respondentów (rys. 6).

Rys. 6. Model funkcjonalny wypoczynku weekendowego, świątecznego oraz wakacyjnego studentów łódzkich uczelni państwowych w latach 2004–2008

1 – wskaźnik aktywności turystycznej, 2 – udział osób, które odbywały dany wyjazd co roku, 3 – wskaźnik aktywności ruchowej podczas wyjazdów
(źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Na podstawie wykonanego typogramu modeli wypoczynku weekendowego, świątecznego oraz wakacyjnego wnioskować można, że badana grupa zaspokoiła swoją potrzebę wypoczynku aktywności fizycznej w stopniu dobrym poprzez wyjazdy turystyczne w okresie wakacji, ferii zimowych i weekendów, natomiast w stopniu dostatecznym poprzez wyjazdy świąteczne.

Jak wynika z badań, większość studentów planuje nadchodzące wakacje spędzić za granicą (40%), ok. 1/3 respondentów nie wie jeszcze, jak spożytkuje najbliższe lato, 1/4 respondentów planuje wyjazd krajowy, a 7% osób twierdzi, że najprawdopodobniej nigdzie w tym roku nie wyjedzie. Jeśli zaś chodzi o marzenia respondentów, ponad 95% z nich dotyczy wyjazdów zagranicznych do krajów europejskich i na inne kontynenty (przede wszystkim do Ameryki Południowej i Azji, następnie do Australii, Ameryki Północnej, Afryki i Ameryki Środkowej). Spośród krajów Europy najwięcej osób jako cel swojej wymarzonej podróży wskazało Hiszpanię, następnie Włochy, Francję, Grecję, Chorwację i inne kraje. Spośród państw pozaeuropejskich najwięcej osób wybrało Stany Zjed-

noczone, Egipt, Chiny i Japonię, a w następnej kolejności Indie, Nową Zelandię i Meksyk.

Na rodzaj turystyki uprawianej przez studentów oraz częstotliwość wyjazdów i ich kierunki mają wpływ liczne uwarunkowania. Najważniejsze z nich to uwarunkowania demograficzno-kulturowe (młody wiek, wykształcenie rodziców, przyzwyczajenia), społeczno-zawodowe (wpływ doświadczeń z dzieciństwa i wczesnej młodości, sytuacja zawodowa, przynależność do konkretnej uczelni, kierunek studiów) ekonomiczne (sytuacja materialna studentów oraz w domu rodzinnym), geograficzne (miejsce pochodzenia, zamieszkania) oraz głębokie tradycje turystyki akademickiej i wyjazdy do pracy.

4. PODSUMOWANIE

Założenie pracy poczynione we wstępie zostało zweryfikowane pozytywnie, ponieważ w pytaniu o preferowany rodzaj turystyki aż 67,5% badanych studentów wybrało turystykę aktywną, związaną z ruchem fizycznym, jedynie 25% wolało turystykę mało aktywną, (np. plażowanie), a 7,5% ankietowanych odpowiedziało, że nie ma zdania na ten temat. W praktyce jednak respondenci byli nawet bardziej aktywni, bowiem, jak wynika z analizy 1393 wyjazdów, jakie odbyli respondenci w okresie trwania studiów, 78% z nich miała charakter aktywny, przy założeniu, że turystyka krajoznawcza powiązana była z pewnymi aktywnymi formami wypoczynku. Badania potwierdzają też, że studenci często uprawiają turystykę kwalifikowaną (pieszą, wodną, rowerową oraz sporty zimowe) i wyjeżdżają na obozy sportowo-rekreacyjne. Podczas niespełna 1/3 wyjazdów turystycznych studenci wybierali wypoczynek bierny, np. leżenie na plaży. Wyjazdy weekendowe i świąteczne charakteryzowały się większym stopniem aktywności fizycznej niż wyjazdy w okresie wakacji i ferii zimowych. Jest to powiązane z faktem, że podczas weekendów studenci bardzo często korzystali z roweru jako środka transportu. 30% wyjazdów miało charakter krajoznawczy, a podczas 17% wyjazdów uprawiana była turystyka piesza, na drugim miejscu znalazły się sporty zimowe (6% wyjazdów), na trzecim – turystyka rowerowa (3%), a następnie żeglarstwo i różnego typu obozy sportowe. Wyjazdy wakacyjne charakteryzowały się mniejszą aktywnością, niemniej jednak w tym okresie studenci często uprawiali sporty wodne, takie jak kajakarstwo, żeglarstwo czy nurkowanie. Formy turystyki typowe dla weekendów to jazda konna i jazda na rowerze. Turystyka krajoznawcza była bardzo często łączona z pieszą i rowerową, o wiele rzadziej zaś z bierną. Tylko 17% studentów zadeklarowało, że podczas czterech lat studiów w ogóle nie uprawiało

turystyki. Jeśli chodzi o marzenia studentów, są one trudno osiągalne i dotyczą głównie poznania miejsc jeszcze przez nich niewidzianych, odległych i egzotycznych.

PRZYPISY

¹ W przypadku studentów Wydziału Lekarskiego w Uniwersytecie Medycznym autorki wzięły pod uwagę studentów VI roku.

² Liczbę dni wolnych od nauki w analizowanym okresie obliczono na podstawie archiwalnych kalendarzy akademickich zawierających m.in. wykaz dni rektorskich, zaczerpniętych z oficjalnych stron internetowych badanych uczelni.

BIBLIOGRAFIA

- DZIEGIEĆ E., BACHVAROV M., 2005, *Relacje między pojęciami „rekreacja” i „turystyka”*, Turizm, t. 15, z. 1, s. 79–93.
- JAŹDŻEWSKA I., 2003, *Statystyka dla geografów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- KRUCZEK Z., SACHA S., 1994, *Geografia atrakcji turystycznych Polski*, Oficyna Wydawnicza Ostoja, Kraków.
- LATOSIŃSKA J., 1998, *Przestrzeń urlopowo-wakacyjna pracowników wyższych uczelni Łodzi*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- ŁOBOŻEWICZ T., BIENIČZYK G., 2001, *Podstawy turystyki*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Warszawa.
- WARSZYŃSKA J., JACKOWSKI A., 1979, *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa.
- www.intur.com.pl (02.07.2009).